

Életének 96. évében, 2025. március idusán elhunyt Ádám Antal akadémikus, Sopron Megyei Jogú Város díszpolgára, a Soproni Szemle Alapítvány kuratóriumának korábbi elnöke.

Ádám Antal 1929. szeptember 13-án született Szekszárdon, molnárcsaládban, itt végezte gimnáziumi tanulmányait is. 1952-ben szerzett diplomát bányakutató-mérnöként Sopronban. Kiváló tanulmányi előmenetele okán végzés után a soproni egyetemi Geodéziai és Geofizikai Kutató Laboratórium munkaközösségének tagja lett, s érdeklődése a geofizika irányába terelődött. Később az MTA Geodéziai és Geofizikai Kutató Intézet alapító tagja lett, amelynek igazgatóhelyetteseként 1972–1999 között ténykedett, majd nyugdíjba vonulásáig, 2005-ig, az intézet kutatóprofesszora volt.

A földiáram-kutatás (tellurika) egyik úttörője és sikeres műszerfejlesztője, a Pannon-medence litoszférája elektromos anomáliáinak kutatója volt. Főbb megfigyelései a dunántúli elektromos vezetőképességi anomáliára, a Békési-árok sajátságaira, a Kárpát-medence geomágneses indukciós vektorainak viselkedésére, szeizmikus szelvények menti tektonikai vonalak elektromos torzító hatásainak vizsgálatára terjedt ki. Kántás Károly akadémikus szervezésében Takács Ernővel közös mérés révén már 1955-ben kimutatták, hogy a geomágneses pulzációk hatalmas kiterjedésűek. A KGST-országok planetáris geofizikai ismereteit a nyugati világ számára összegző monográfia (*Geophysical and Geothermal Studies*, 1976) ötletgazdája, főszerkesztője, vezető szerzője volt. A magnetotellurikus kutatómódszert bevezette Finnországban és Ausztriában, majd Indiában is elősegítette az elektromágneses indukciós módszerek alkalmazását.

Alapító tagja volt a Magyar Geofizikusok Egyesületének (MGE, 1954). Műszaki egyetemi doktori címet Miskolcon szerzett (1962), a Tudományos Minősítő Bizottság jóváhagyásával kandidált (1965), majd megvédte akadémiai doktori értekezését (1969). Egykoron elnökölte az MTA Geofizikai Tudományos Bizottságát (1973–1976), a Nemzetközi Litoszféra Program magyar nemzeti bizottságát, a Nemzetközi Geomágneses és Aeronómiai Szövetség (IAGA) elektromágneses indukciós munkacsoportját (1979–1983), társelnöke volt az IAGA belső mágneses tér divíziójának, elnöke a KGST-országok planetáris geofizikai együttműködési szervezetének, alelnöke az MTA Veszprémi Akadémiai Bizottságának (1990–2002). Tevékenykedett az Országos Athenaeum Bizottságban, az OTKA szakkollégiumában, a Magyar Akkreditációs Bizottságban, a Magyar Geológiai Szolgálat Tudományos Tanácsában, hazai és nemzetközi folyóiratok szerkesztőbizottságaiban.

Hosszú, tevékeny élete során számos kitüntetés jutott részéül, így a Magyar Tudományos Akadémia levelező (1990), majd rendes tagja (1993) lett, kiérdemelte a tudósok legmagasabb hazai elismerését, a Széchenyi-díjat (1996), s kétszer kapott Akadémiai Díjat (1962, 1970). Az Eötvös Loránd Tudományegyetem címzetes egyetemi tanárul (1974), a Magyar Geofizikusok Egyesülete pedig Eötvös Loránd Emlékéremmel kitüntetett tiszteleti tagjául (1980) fogadta. Továbbá a Miskolci Egyetem díszdoktora (2004), az OTKA Ipolyi Arnold Tudományfejlesztési Díj tulajdonosa (2005), a Szent István Akadémia rendes tagja (2006) címeket is magáénak tudhatta. De a külföldi elismerések sem maradtak el, aktív tevékenysége során a Royal Astronomical Society tagja (1985), az Oulu-i Egyetem díszdoktora (1989), az Osztrák Tudományos Akadémia levelező tagja (1995) lett.

A nemzetközi és országos szakmai szervezetekben való részvételen, ténykedésen túl a társadalmi szervezetekre is maradt ereje, tagja volt egykor a Hazafias Népfront Országos Tanácsának és a soproni Katolikus Konventnek. Megalakulásakor belépett a Keresztény Értelmiségiek Szövetségébe és a Professzorok Baththyány Körébe. Soproni polgárként 1967 óta volt tagja a patinás Kitaibel Pál Természettudományi Asztaltársaságnak, amely a leghosszabb ideje regnáló asztaltársát veszítette most el. Az újraélesztett Soproni Tudós Társaságban vezetői tisztelet is vállalt, aktív tagja volt a Soproni Városszépítő

Egyesületnek, és az Egyesület elnökének, Kubinszky Mihály professzornak felkérésére elvállalta helytörténeti folyóiratunk, a Soproni Szemle Alapítvány kuratóriumának első elnöki tisztét, melyet nagy lelkesedéssel 1998 elejétől 2004 végéig látott el, ezután pedig haláláig tiszteletbeli elnökként segítette munkánkat. Lokálpatrióta elkötelezettségéért és tevékenységéért Sopron Megyei Jogú Város 2007-ben díszpolgárának választotta, a december 14-én elmondott beszédében hangoztatta, soproni polgárként mindvégig azon volt, hogy támogassa „a város nagy szellemi és anyagi múltjának feltárását, hozzáférhetővé tételét az értő és érdeklődő polgártársaknak és a nemzetnek”. Gazdag életútja 2025. március 15-én ért véget.

Ádám Antal életével és munkásságával kapcsolatos lényegesebb források

Ádám Antal: Visszaemlékezés tanulmányaimra és szakmai pályafutásomra. In: *Horn János* (szerk.): *Életutak. Földtudósok az Akadémián.* – Bányász Kultúráért Alapítvány és Központi Bányászati Múzeum Alapítvány, Budapest, 2007, 13–32.

Ádám Antal – Bencze Pál – Verő József: A Magyar Tudományos Akadémia Geofizikai Kutató Laboratóriumának története (1952–1972). – *Soproni Szemle* 52 (1998), 2. sz. 99–125.

Szarka László: Curriculum vitae Antal Ádám. – *Acta Geodaetica et Geophysica Hungarica* 34 (1999), 1–2. sz. 209–226.

Wallner Ákos: Ádám Antal köszöntése. – *Soproni Szemle* 53 (1999) 4. sz. 323.